

PANUN pakinoita

Oulaisten amiraali

Totta se on, Oulaisten pitäjällä on ollut oma amiraalinsa, eikä siitä vielä niin kokomaailman aikaa ole kulunutkaan, ei täyteen kuuttakymmentä vuotakaan. Hänen nimensä oli Ernst Gustaf Julius Caesar Fredrik Wilhelm Athos Porthos Aramis Romulus Remus Thitz.

J. G. Thitz, kuten hän nimensä kirjoitti, oli kontra-amiraali Venäjän tsaarin armeijassa ja palveli, kuten Niilo Räsänen kertoo Oulaisten pitäjänhistoriassa, siihen aikaan, kun Oulaisissa oli 13:s reservikasarmi, Oulun läänin toisen kutsuntapiirin sotakomissaarina ja esuin Isonräsytyn taloa.

Oulaisten amiraali oli maailmanmies kiireestä kantapäähän, minkä lisäksi hän oli muutenkin niin suuri herra, että Räsytyn rautatiepysäkki, joka sijaitsee neljä kilometriä kirkolta, perustettiin hänen yhäisyyttään amiraalia varten, kerrotaan. Näin kertoivat minulle mm. rouva Rosa Koskinen ja opettaja Aune Köyste, Oulaisten kantakirjastonhoitaja. Rouva Koskinen on jo itsekin monen vuosikymmenen ajan ehtinyt olla mukana oulaistelaisissa riennoissa, minkä lisäksi hänen tilavaan taloonsa ja kauniiseen kotiinsa on kertynyt aniharvinaisen runsaasti kaikenlaisia muistoesineitä, kirjallisuutta, muistiinpanoja ja muuta paikallishistoriallisesti yleisempääkin arvoa omaavaa arkistoinesta. Rouva Koskinen vuosisadan alussa edesmennyt appi, kauppias Abram Koskinen oli monipuolinen per-

Oulaisten amiraali J. C. Thitz.

soonallisuus, joka ei tyytynyt vain vaikuttamaan omalla aikanaan edistämällä monia kulttuuripyrintöjä, vaan kaukonäköisenä miehenä myös talletti muistoja tulevaisuutta varten. Mm. piti hän päiväkirjaa, ja tämä pieni, sirolla ja pienuudestaan huolimatta hämmästyttävän hyvällä käsialalla kirjoitettu kirjanen sisältää aineksia vaikkapa moneen romaaniin.

Amiraalin aikana elettiin Oulaisten kirkolla eräissä piireissä hienommin kuin tuskin koskaan

myöhemmin, rohkenen olettaa. Herrasväet vierailivat vilkkaasti toisissaan, mutta ei sillä hyvä. Seuraelämän tavat täällä olivat 60—80 vuotta sitten samat kuin missä hyvänsä Euroopan silloisessa keskuspaikassa. Puhumattakaan häistä, hautajaisista ja ristiäisistä, syntymäpäivistä ja muista juhlista, lähetettiin kutsut talosta taloon aina kirjeitse. Joskus nämä kutsut olivat painettuja kansainvälisen etiketin vaatimusten mukaan tai sitten ne oli käsin kirjoitettu. Mutta siroja ja tyylikkääitä ne olivat viimemainitussakin tapauksessa. Visiitteihin ajettiin lähitaloihin, talvisin reeslassa, kesäisin kieseissä tai peräti vaunuissa. Joskus kaffenjuonin ja totin välillä jaloteltiin esim. tähän tyyliin kuin Abram Koskinen päiväkirjassaan vuodelta 1878 kesäkuun seitsemänneltä kertoo: »Juli 7. —Siellä vähän praatatua lähdimme Brander, Eliel, Bieta ja Bietaliinä kävelen Niskaan. Se on tuonne jokiahteelle Epäilyksen kalliolle. Evääksi otettiin: 5 bout. olutta ½ á Biskettar ja ½ á Fikon y.m. juotiin, laulettiin ja leikiteltiin. Keto, jossa istuttiin päilyi monivärisistä kukista joita auringon laskevat säteet kultasivat, Pihlajat ja tuomet, koivut ja haavat, jotka ympäröivät paikkaa jossa vietimme kaunista iltaa, antoivat tuoksuta hyvän hajunsa tynnessä ehtoo-ilimassa — sieltä palattua käveltiin Pusan trågälissa. Elämä oli sängen iloista yleensä.»

Sen arvaa — kuvahan on kuin holmbergiläis-dysseldorfilaishenkisestä maalauksesta samalta ajalta!

Amiraalista ja hänen edesotamuksistaan kerrotaan monenlaisia tarinoita. Luonteenomainen on mm. seuraava: Ystävykset amiraali, asemapäällikkö (öl-

ler), apteekkari (Silander) ja kapteeni (Grönberg) ja kauppias Abram Koskinen olivat keran iltaa istumassa ja vähän todia juomassa aseman 2. luokan odotushuoneessa. Vanha hyvä tapa kai! Sattui sitten niin, että kapteeni, amiraalin alainen kaiken lisäksi, jostain syystä tuhoutui ja päästi suustaan tähän tapaan, että »mikä amiraali sinä olet, sinähän olet Mustallamerellä ajanut laivasi upoksiin». Näin ilkesi sanoa, mutta ei amiraali siitä mitään. Meni muutama päivä, niin jo sai Koskinen niin kuin kaikki muutkin mainitut kirjallisen kutsun saapua silloin ja silloin sillä ja sillä kellonlyömällä Hemmilän kestikievariin (nykyinen Kan-Tex). »Juhlapuku ja täydet kunniamerkit». Kutsu oli käsin kirjoitettu, joten ei epäilystäkään, mutta miksi? Sitäpä herrat turhaan pohtivat, pukivat pitkät takit päälleen, pistivät pränikät rintaan ja lähtivät. Ystävällisesti otti Thitz kaikki vastaan ja kun he olivat koolla, astui sisään kapteeni Grönberg, samoin juhlovormussa, teki asennon, marssi esimiehenä eteen, esitti anteeksipyyntöä, teki asennon, täyskäännök-

sen ja poistui. Eivätkä amiraali ja kapteeni enää tämän jälkeen seurustelleet. Muut herrat jatkoivat todintekoa sinä niinkuin arvattavasti monenakin iltana.

Isonräsytyn (jonka nyt omistaa tunnettu hevoskasvattaja Rosenqvist) amiraali-isäntä kuoli 1899. Mainittujen lisäksi olivat tuon ajan »härskapeja» mm. pastori ja kappalainen Karl Otto Tenlén ja seurakunnan ensimmäinen kirkkoherra Joel Lindholm (1871—1895), pataljoonan lääkäri, kollegianeuvos Oskar W. Moberg ja tietysti monet muutkin.

Paitsi tällaisissa tarinoissa, elää Thitzin muisto kuitenkin muussakin. Räsytyn kertoo, että Moberg lahjoitti vanhalle koululle 500 markkaa, joka lahjämääräyksen mukaan säilytetään amiraali Thitzin rahaston nimellä, ja jonka korot vuosittain on annettava yhdelle tai korkeintaan kahdelle oppilaalle vaateavustukseksi. Op. Köyste kertoo, että näin edelleenkin tapahtuu, vaikkakin rahaston pienuuden takia vain joka toinen vuosi.

Niinpä niin, se oli siihen aikaan »kun rekkoolisa totia juotiin»!

P a n u.

*Bjudes att öfvervara ända
gen af vår 25 åriga förening i Oulais
den 6 Januari 1889.*

*Sofie Thitz Julius Caesar Thitz
född Munkö*

h. J. van